

Adoptionsnævnets rejse til Etiopien

**Rejseberetning vedrørende Adoptionsnævnets informations- og
tilsynsrejse til Etiopien i perioden 13.-21. november 2004**

Indhold:

Formålet med besøget.....	3
Deltagere i rejsen.....	3
Generelt om AC's formidlinger fra Etiopien.....	4
Adoptioner fra Etiopien.....	6
Gennemgang af alle matchingsager vedrørende hjemtagne etiopiske adoptivbørn i 2003 ...	7
Besøg på AC's transitbørnehjem i Addis Ababa.....	8
Møde med Ministry of Justice.....	10
Møde med MOLSA.....	11
Møde med City Administration, Addis Ababa, Region 14.....	14
Samlet indtryk af myndighedsbesøgene.....	16
Besøg på børnehjemmet Kebebe Tsehai.....	16
Besøg på børnehjemmet Kechene.....	18
Samlet indtryk af de offentlige børnehjem.....	20
Besøg på Missionaries of Charity's børnehjem for handicappede børn i Addis Ababa.....	20
Besøg hos AC børnelæge dr. Zoya Petrovna.....	22
Besøg på Missionaries of Charity's børnehjem for hiv-smittede børn i Addis Ababa.....	22
Samlet indtryk af MOC børnehjemmene.....	24
Besøg i øvrigt.....	25
Samlet indtryk og anbefalinger.....	25
Bilag.....	27

Formålet med besøget

I perioden 13. – 21. november 2004 foretog Adoptionsnævnet en rejse til Etiopien. Det primære formål med rejsen var at føre tilsyn med AC Børnehjælps (herefter kaldet AC) adoptionsvirksomhed i landet.

Rejsen havde endvidere til formål at indsamle viden om lovgivningen og adoptionsprocessen i landet.

For så vidt angår vores besøg på børnehjemmene bemærkes, at nævnet tidligere har besøgt børnehjem i f.eks. Indien (2000), Vietnam (2000 og 2001), Kina (2001), Bulgarien (2001), Hviderusland (2002) og Thailand (2003). Vi har således et overordnet kendskab til, hvorledes adoptivbørn lever forud for adoptionen. Det er ikke hensigten med Adoptionsnævnets besøg i udlandet at foretage en klassificering af børnehjemmene og dermed skabe mulighed for at foretage konkrete sammenligninger mellem landene og de enkelte børnehjem. Vurderingen af børnehjemmene har derimod til formål at observere og vurdere de forhold, som vi iagttog, at børnene levede under ved vores besøg. Vi er opmærksomme på, at der er tale om meget korte besøg, hvor vi kun kan få et begrænset indtryk af børnenes opvækstvilkår, og at senere besøg kan give et andet og mere positivt eller negativt billede af de enkelte børnehjem.

Som led i forberedelsen af rejsen blev alle matchingsager for 2003 vedrørende etiopiske adoptivbørn gennemgået.

Nævnet var bl.a. af den grund opmærksom på, at der i 2003 havde været tale om en markant stigning i antallet af adoptivbørn fra Etiopien, jf. nærmere herom nedenfor. Nævnet har i den forbindelse behandlet 3 klagesager, hvor ansøgerne havde fået et barn i forslag, som aldersmæssigt var yngre end den aldersramme, ansøgerne var godkendt til.

Nævnet har ikke tidligere foretaget informations- og tilsynsrejse til Etiopien.

Deltagere i rejsen

I rejsen deltog følgende fra Adoptionsnævnet:

- Adm. overlæge, voksenpsykiater, Joakim Hoffmeyer
- Klinisk psykolog, Marie Gammeltoft
- Journalist, lægmedlem, Jens Ringberg Sørensen
- Sekretariatschef, Anette Hummelshøj

Herudover deltog psykolog og faglig leder af de adoptionsforberedende kurser i Familiestyrelsen, Lene Kamm, i rejsen.

Under besøget var delegationen ledsaget af AC's lokale repræsentant i Addis Ababa, Misrak Abashawl.

Program for rejsen er vedlagt som bilag 1.

Generelt om AC's formidlinger fra Etiopien

AC er den eneste af de to danske formidlende organisationer, som formidler børn fra Etiopien. Den anden formidlende organisation, DanAdopt, har imidlertid ansøgt – men endnu ikke modtaget svar på – om de kan autoriseres som adoptionsformidlende organisation i Etiopien.

AC har siden 1989 samarbejdet med de etiopiske myndigheder om formidling af børn til Danmark.

Ifølge AC's hjemmeside, www.a-c.dk/ har antallet af hjemtagne børn fra Etiopien gennem den seneste årrække set således ud:

1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
13	17	20	26	23	22	20	40

Som det ses af oversigten, var der en betydelig stigning i antallet af hjemtagne børn fra Etiopien i 2003. Baggrunden for dette var, at det etiopiske justitsministerium i 2003 begyndte at stille krav om, at alle adoptionsformidlende organisationer i Etiopien skulle auto-

riseres. AC var en af de få organisationer, som allerede havde en sådan autorisation, hvorfor stigningen i antallet af børn formodentlig skal ses i denne sammenhæng.

Som det endvidere ses af nedenstående tabel, er der tale om yngre børn:

0-1 år	1-2 år	2-3 år	3-4 år	4-5 år	5-7 år	7-9 år	piger	dreng	I alt
31	2	2	1	2	2	0	18	22	40

AC formidler i hovedsagen børn fra børnehjem i Addis Ababa. Formidlingen sker på to måder.

- 1) fra to børnehjem (Kechene og Kebebe Tsehai) i City Administration i Addis Ababa, Region 14 (herefter kaldet region 14) eller
- 2) gennem Missionary of Charity's (herefter kaldet MOC) 2 børnehjem for henholdsvis handicappede og hiv-smittede i Addis Ababa. Ministry of Labour and Social Affairs (herefter kaldet MOLSA) anbringer også raske børn fra hele landet på disse to børnehjem.

Såfremt barnet kommer fra Kechene eller Kebebe Tsehai stiller Region 14 barnet i forslag til en konkret familie (matcher), mens børn fra MOC matches direkte til familierne af AC. Sidstnævnte indebærer, at de amtskommunale samråd i Danmark skal godkende matchingen.

AC har et transitbørnehjem i Addis Ababa, hvor næsten alle børn anbringes, når det besluttes, at et givent barn skal formidles til danske ansøgere. Børnehjemmet er godkendt af MOLSA, jf. bilag 7. MOC har siden sommeren 2004 afvist at anbringe børn på AC's transitbørnehjem, hvorfor det alene er børn fra Region 14 børnehjem, der anbringes hos AC.

Der henvises i øvrigt til AC's landeorientering om Etiopien af 27. august 2004, som er vedlagt som bilag 3.

Adoptioner fra Etiopien

Etiopien har ikke tiltrådt Haager-konventionen om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner.

Etiopiske adoptionsafgørelser anerkendes ikke umiddelbart af Familiestyrelsen, hvorfor der efterfølgende vil skulle udstedes en dansk adoptionsbevilling.

Den etiopiske familieretlige lovgivning (Family code), der regulerer adoptionsområdet, er senest ændret i 2000, ligesom MOLSA senest i 2002 har udstedt administrative forskrifter på området. Der henvises til henholdsvis bilag 8 og 9. Den etiopiske lovgivning hviler på almindelige internationale principper om, at adoptionen skal være i barnets interesse (best interest of the child), og at adoption alene kommer på tale, hvis der ikke er en opfostringsmulighed i Etiopien (subsidiaritetsprincippet).

Det er en betingelse efter etiopisk lov, at adoptionen er i barnets interesse, og at de oprindelige forældre har givet deres samtykke til adoptionen. Hvis forældrene protesterer mod adoptionen, eller forældrene ikke findes, og der i øvrigt ikke er slægtninge, som kan give samtykke, beslutter domstolen, om adoptionen er i barnets interesse.

Det er endvidere et krav, at adoptanten som minimum er 25 år, dog således, at hvis der er tale om ægtefæller, er det tilstrækkeligt, at én af dem opfylder alderskravet. Der er ingen øvre alder for adoptanterne, ligesom der ikke er krav om en bestemt aldersforskel mellem barnet og adoptanten. Det er ligeledes et krav, at ægtefæller adopterer sammen, ligesom ugifte samlevende ikke kan adoptere sammen. Enlige ansøgere accepteres også, om end ansøgninger fra enlige nedprioriteres. Det er ingen hindring, at adoptanterne har børn i forvejen.

Barnet må maksimalt være 18 år. Også et nyfødt barn kan bortadopteres, men den oprindelige mor kan ensidigt ophæve adoptionen i indtil 6 måneder efter barnets fødsel. Det fremgår, at barnet bevarer båndet til den oprindelige familie, men at adoptivfamilien går forud for den oprindelige familie, jf. møde med Ministry of Justice nedenfor.

Det er en domstol, der træffer afgørelse om adoption. Det foregår på den måde, at domstolen godkender den kontrakt, som allerede er indgået af det etiopiske børnehjem - hvor lede-

ren af børnehjemmet er barnets værge - og de danske forældre. Der henvises til bilag 7, hvor der er et eksempel på en sådan kontrakt.

I forbindelse med domstolsbehandlingen påses det bl.a., at barnet høres (ingen regler om alder), at adoptanterne har evnen til at opfostre barnet, og at de ikke vil misbruge det, samt at det ikke er muligt at opfostre barnet i Etiopien. Hvis børnene er forældreløse, kan eventuelle slægtninge intervenere.

Dommen er endelig, når den er afsagt. Dommen forsynes med en påtegning fra det etiopiske udenrigsministerium, men er ikke endeligt legaliseret af en dansk myndighed på stedet.

Myndighederne på adoptionsområdet:

- Ministry of Justice, som autoriserer formidlende organisationer til at udøve adoptionsvirksomhed i landet
- Ministry of Labour and Social Affairs (MOLSA), den centrale adoptionsmyndighed, som er regeludstedende, fører tilsyn med området, og som stiller børn fra hele landet i forslag.
- City Administration i Addis Ababa, Region 14, som er en regional myndighed i Addis Ababa, som har en selvstændig matchingkompetence, og som fører tilsyn med de børnehjem, der er inden for regionens område.

Gennemgang af alle matchingsager vedrørende hjemtagne etiopiske adoptivbørn i 2003

I forbindelse med nævnets rejse til Etiopien indkaldte vi alle matchingsager vedrørende etiopiske adoptivbørn hjemtaget i 2003. Vi har således gennemgået 39 sager omhandlende 43 børn. Matchingsagerne består som udgangspunkt af følgende dokumenter:

- samrådsprotokol vedrørende godkendelse af matchingen
- lægelig udtalelse fra AC's børnelæge
- anbringelsesskrivelse fra politiet til børnehjemmet
- social og medical report fra AC's transitbørnehjem
- billeder af barnet

Ud af de 43 børn var de 24 drenge og 19 piger. 7 af børnene var søskende (fordelt på 3 sager). 39 af de 43 børn var forud for anbringelsen på AC's børnehjem anbragt på andre børnehjem.

Bortset fra 4 børn var alle hittebørn. Det indebærer, at der ingen oplysninger foreligger om børnenes baggrund, herunder hvem de biologiske forældre er. Ligeledes foreligger der ikke fødselsoplysninger.

Alle børn er forud for matchingen testet for Hepatitis B, Syfilis, HIV.

28 børn var matchet af samrådet, mens 14 børn var matchet af AC. 32 af børnene blev anvist inden for en almen godkendelse, mens 11 børn blev anvist på en udvidet godkendelse. 7 af børnene blev anvist på en udvidet godkendelse på grund af deres alder (typisk yngre end ansørgernes godkendelsesramme eller søskende), mens 3 børn blev anvist på en udvidet godkendelse på grund af deres helbredsforhold. Et enkelt barn blev anvist på en udvidet godkendelse på grund af andre forhold.

Når der bortses fra de større børn er børnene i gennemsnit 4,7 måneder på matchingtidspunktet. Når der igen bortses fra de større børn, er børnene i gennemsnit vurderet til at være 2 måneder gamle på tidspunktet for deres anbringelse på børnehjemmet.

Besøg på AC's transitbørnehjem i Addis Ababa

AC etablerede i 1997 et transitbørnehjem i Addis Ababa. Børnehjemmet modtager alene børn, der skal bortadopteres til Danmark. Som nævnt tidligere anbringes alle børn, der skal til Danmark på børnehjemmet, bortset fra børnene fra MOC.

Børnehjemmet er godkendt af såvel MOLSA som Region 14.

Børnehjemmet er beliggende i en lejet villa i et stille boligområde. Der er plads til 25 børn, men på tidspunktet for vores besøg, var der kun 9 børn. Der er tre små soverum med plads til 5-8 børn i hvert rum og et fjerde rum til lidt større børn. Herudover er der et lille sygeværelse, hvor børn med smitsomme sygdomme anbringes. Der er endvidere en stor fællestue. Børnehjemmet fremtræder rent og pænt med en god atmosfære.

*AC's transitbørnehjem
i Addis Ababa*

Børnehjemmet ledes af Yeti Almaz, som viste os rundt og fortalte om arbejdet på børnehjemmet. Det blev oplyst, at antallet af plejere varierer efter antallet børn, men at der er 8 faste plejepersonaler, heraf en sygeplejerske. Plejerne rekrutteres fra et ”agency”, der uddanner plejere.

Under opholdet på børnehjemmet har man fokus på børnenes fysiske trivsel, og man sikrer børnene bedre ernæring og generelt bedre fysiske forhold end på de kommunale institutioner.

Det var vores umiddelbare indtryk, at der på trods af de store personaleressourcer, ikke er opmærksomhed på værdien af at stimulere børnene. Spædbørnene og de ca. 1-årige børn befinder sig hovedsageligt i deres senge, hvor de ligger eller står. De tages på arm, når de søger opmærksomhed, men der synes ikke at foregå struktureret stimulering af børnenes kontakt eller færdigheder, og man er generelt ikke så opmærksom på børnenes følelsesmæssige behov. På trods af, at der ved vores besøg var flere plejere, der ikke var beskæftiget med andre aktiviteter lå 1-årige børn selv med sutteflasken i sengen, da de skulle sove til middag. Denne gruppe af børn tages uden for om morgenen og får massage på en stor madras, men ellers er det kun de store børn, der færdes uden for.

Når MOLSA eller Region 14 har besluttet, at et barn kan formidles til Danmark, testes barnet bl.a. for HIV. Hvis HIV-prøven er negativ, anbringes barnet på AC's transitbørnehjem, hvorefter adoptionsprocessen starter. Såfremt barnet under opholdet på AC's transitbørnehjem viser sig at have fysiske og/eller psykiske vanskeligheder af et omfang der gør, at det ikke er muligt at finde en dansk familie til barnet genanbringes barnet på et offentligt børnehjem. Dette sker heldigvis yderst sjældent.

Ved samtaler med lederen, Yeti Almaz, Misrak Al samt børnelæge Pretrnova, som vi besøgte senere, fik vi oplyst, at adoptionsprocessen først igangsættes, når børnelægen i samråd med børnehjemmet vurderer, at barnet er i trivsel. Der kan således forløbe en kortere eller længere periode, hvor barnet opholder sig på børnehjemmet for at komme i trivsel, og til at barnet bringes i forslag til danske adoptanter. Det var vores indtryk, at der i høj grad er tale om, at børnene er underernærede, når de kommer til institutionen, og at man ønsker at være sikker på, at barnet er i fysisk trivsel/tager på i vægt før det bringes i forslag.

Det forhold, at der er tale om et transitbørnehjem, indebærer, at børn, der opholder sig på børnehjemmet, og som eksempelvis af helbredsmæssige årsager måtte vise ikke at kunne bortadopteres, skal tilbage til det børnehjem, som barnet oprindeligt kom fra.

Når adoptanterne kommer til børnehjemmet første gang, opholder de sig typisk 1 – 1 1/2 time, hvorefter de forlader børnehjemmet med barnet. De vender ofte tilbage og besøger børnehjemmet, inden de rejser tilbage til Danmark. Plejepersonalet oplyste, at det altid er svært at skulle sige farvel til barnet – både for dem og barnet – og de deltager derfor ikke i overdragelsen.

Møde med Ministry of Justice

Delegationen mødtes med kontorchef Gonfa, som er leder af det kontor, der har til ansvar at godkende organisationer, som ønsker at udøve adoptionsvirksomhed i landet. Kravet om akkreditering blev indført i 2003, og siden har Justitsministeriet godkendt adskillige organisationer for mange forskellige lande. Ministeriet henviste os til at spørge om det nøjagtige antal akkrediteringer i MOLSA.

Proceduren for akkreditering er, at den udenlandske organisation indgiver en ansøgning til et etiopisk konsulat eller ambassade i det land, hvor organisationen er hjemmehørende.

Akkrediteringen sker for en 3-årig periode. Der skal årligt udarbejdes en finansiel rapport fra både organisationens lokale repræsentant i Etiopien og organisationen i udlandet. Formålet med disse rapporter er at sikre sig, at der ikke er tale om salg af børn.

Det blev endvidere oplyst, at private adoptioner stadig er tilladt i Etiopien, men at man bestemt ikke anbefaler denne slags adoptioner, hvor risikoen for uregelmæssigheder er stor.

Etiopien har ikke tiltrådt Haager-konventionen om international adoption, og ministeriet mente ikke, at der var planer om tiltrædelse, men henviste os til at spørge MOLSA.

Ministeriet understregede vigtigheden af, at man fra internationale organisationers side støtter de børn, der ikke kommer til adoption, og understregede i den forbindelse, at man er meget tilfreds med AC's arbejde i Etiopien.

Vi forespurgte til fortolkningen af artikel 183 i Family Code, hvoraf det fremgår, at barnet bevarer båndene til sin oprindelige familie, men at adoptivfamilien går forud. Ministeriet oplyste, at der ikke er tale om, at den pågældende bevarer juridiske bånd til familien, men at bestemmelsen snarere er udtryk for, at der består nogle følelsesmæssige bånd. Han anbefalede, at vi spurgte MOLSA nærmere.

Møde med MOLSA

Delegationen mødtes med MOLSA, som er den centrale myndighed på adoptionsområdet i Etiopien. MOLSA beskæftiger sig endvidere generelt med børns rettigheder og beskyttelse af børn.

MOLSA oplyste, at der siden lovændringen i 2003 om akkreditering er 31 organisationer fordelt på ca. 15 lande, der er godkendte til at formidle børn til international adoption. Der er samtidig sket en fordobling af antallet af internationale adoptioner. I 2003 blev ca. 800 børn bortadopteret internationalt, mens tallet for 2004 forventes at blive ca. 1600. Man forventede, at det stigende antal godkendte adoptioner ville føre til et stigende antal bortadoptioner. MOLSA ser gerne, at antallet af nationale adoptioner øges. Det er de regionale myndigheder, der gennemfører nationale adoptioner, hvorfor disse myndigheder skal inddrages i den proces. Antallet af nationale adoptioner skønnes at udgøre ca. 15-20 børn om

året. Herudover formodes der at være et stort antal ikke registrerede familieadoptioner, hvor slægtninge – uden om retssystemet – adopterer andre børn i familien.

Foruden en akkreditering fra Justitsministeriet skal en adoptionsformidlende organisation have en aftale med MOLSA og det børnehjem, der samarbejdes med. Når MOLSA modtager socialrapporten på henholdsvis adoptanterne og barnet samt den konkrete adoptionsaftale mellem adoptanterne og børnehjemmet, sendes sagen til retten. Retten påser, at ministeriets samtykke til adoption foreligger. Retten kan ikke træffe afgørelse om bortadoption, medmindre samtykke fra MOLSA foreligger. Samtykket er udtryk for, at MOLSA finder, at barnet er lovligt frigivet til adoption, og at der er tale om ægte dokumenter. Proceduren tager sjældent mere end 15 dage.

Det er de enkelte børnehjem, der beslutter om et barn kommer til bortadoption og til hvilket land. MOLSA har således ingen indflydelse på, hvilke børn der kommer til bortadoption og til hvilke lande. Der er mange internationale organisationer, der, i lighed med AC, har transitbørnehjem i Etiopien. Børnehjemmene må ikke modtage betaling for barnet. Alene udgifter forbundet med medicinsk behandling eller anden særlig omsorg for barnet må betales til børnehjemmet. Når barnet er matchet til adoptanterne kan rimelige udgifter til barnets fornødenheder betales til børnehjemmet.

Det var tydeligt, at MOLSA var meget optaget af, at der ikke må ske salg af børn. De påpegede således også, at det svage led i systemet er, at det er politiet, der beslutter, hvilket børnehjem hittebarnet anbringes på. Man anså det derfor for sandsynligt, at der er politifolk, der modtager betaling for at indlevere børnene til specifikke børnehjem. Antallet af indleverede børn til de offentlige børnehjem i Addis Ababa er således også faldet i takt med det stigende antal private børnehjem, som er etablerede i forbindelse med, at flere organisationer er blevet akkrediterede.

MOLSA har regionale kontorer rundt omkring i landet. Det er disse myndigheder, der fører tilsyn med institutioner og børnehjem.

Om private adoptioner oplyste MOLSA, at der er tale om et meget lille antal. Man regner med at ca. 99 % af alle adoptioner sker via formidlende organisationer. MOLSA var – af de samme grunde som nævnt i Justitsministeriet – meget imod private adoptioner.

Det blev oplyst, at det ikke er på den etiopiske regerings lovprogram at tiltræde Haagerkonventionen om internationale adoptioner, om end den seneste lovændring i 2003 om akkreditering af de formidlende organisationer formentlig indebærer, at man med den nationale lovgivning er kommet tættere på at kunne tiltræde konventionen.

MOLSA gav udtryk for, at det var meget vanskeligt at håndtere de mange forskellige landes socialrapporter på de kommende adoptanter. Man havde derfor planer om at lave en standard, der skulle gælde for alle lande.

For så vidt angår enlige ansøgere til adoption var det tydeligt, at MOLSA ikke synes at adoption til enlige ansøgere var det mest positive for barnet. De fandt, at enlige kun kan give det halve af, hvad et forældrepar kan. Vi understregede, at vi i Danmark stiller betydelige krav til enlige ansøgere, som skal have ekstra ressourcer for at blive godkendt. Grundet den negative holdning til enlige ansøgere, er det aftalt med AC, at alene hver 12. sag er fra en enig ansøger. Det er vores indtryk, at dette er en hensigtsmæssig fremgangsmåde for at opretholde muligheden for, at enlige adoptanter kan adoptere barn fra Etiopien.

Delegationen fremhævede betydningen af at kende til børnenes baggrund, hvilket i høj grad vanskeliggøres af, at de fleste adoptivbørn fra Etiopien er hittebørn. Vi spurgte derfor, hvorledes myndighederne undersøger børnenes baggrund. MOLSA svarede, at de fleste adoptivbørn efterlades umiddelbart efter fødslen ved kirker, på gaden ved hospitaler, ved busholdepladser etc., hvor mødrene er sikre på, at barnet vil blive fundet. Den person, der finder barnet, afleverer barnet hos politiet, som ingen reelle muligheder har for at efterforske sagen. Hvis barnet er efterladt på hospitalet, taler politiet med personalet der. Der er mange faktorer der gør, at mødrene ikke beholder barnet. Økonomi er en grund, men langt fra den eneste. Mange af mødrene er teenagere, unge der har forladt skolen for tidligt, etc. Der kan også være tale om mødre, som er syge.

MOLSA stiller krav om at modtage opfølgingsrapporter på børnene ind til de fylder 18 år. Det første år skal der laves tre rapporter. Man ønsker en orientering om vigtige milepæle i barnets udvikling. Også her pegede man på behovet for standardiserede rapporter. Adoptivbørn fra Etiopien har mulighed for at søge om generhvervelse af deres etiopiske statsborgerskab, når de er fyldt 18 år. Dobbelt statsborgerskab accepteres ikke.

På mødet i MOLSA drøftede vi også betydningen af artikel 183 i Family Code ("retain bonds"). Man var – som i Ministry of Justice – af den opfattelse, at de juridiske bånd til

den oprindelige familie, brydes ved adoptionen, men at der består nogle moralske bånd. MOLSA forklarede, at barnet fuldt ud anses for at være adoptivforældrenes, og at der sker et fuldt familieskifte ved adoptionen. Barnet er heller ikke arveberettiget i forhold til den oprindelige slægt. Derimod indebærer bestemmelsen, at den adopterede ikke senere hen må indgå ægteskab med en blodsbeslægtet.

Møde med City Administration, Addis Ababa, Region 14

Delegationen mødtes med lederen af børne- og familieområdet i Addis Ababas bystyres Region 14, Hanna Shiferran, adoptionseksport, Tadesse Demssil og lederen af den del af Region 14, der fører tilsyn med bl.a. børnehjemmene, Mesele Tikuye.

Hanna Shiferran, Addis Ababa

Region 14 modtager som MOLSA ansøgninger fra bl.a. danske adoptanter. Region 14 er opdelt i to teams. Ud over adoption beskæftiger region 14 sig også med at implementere FN's børnekonvention om barnets rettigheder. Der er således en komité på 12-13 medlemmer, der behandler emner som børnemishandling og børns rettigheder. Region 14 har omfattende projektarbejder inden for børne- og familieområdet. Projekterne synes næsten udelukkende at være sponsorede af udenlandske organisationer. Vi blev bl.a. orienteret om et træningsprogram for fattige familier, der fik økonomisk støtte til at starte selvstændig

virksomhed. Formålet var at medvirke til, at de pågældende bliver selvforsørgende. Vi hørte endvidere om et rådgivningsprojekt for 200 familier, som har forskellige former for problemer. Region 14 efterlyste midler til et plejefamilieprojekt for 500 børn. Vi oplyste, at en sådan henvendelse i givet fald skal rettes til AC, da vi er en offentlig tilsynsmyndighed uden projektmidler.

Om proceduren i forbindelse med adoption blev det oplyst, at Region 14 selv matcher børnene til adoptanterne. I det omfang alle oplysningerne vedrørende adoptanternes sociale og økonomiske forhold er velbelyste, og der er et konkret barn klar til adoption, matcher Region 14 sagen i løbet af én time. Sagerne behandles i den tidsmæssige rækkefølge de kommer ind. Socialrapporterne om adoptanterne læses af en ekspert (formodentlig en socialrådgiver), herefter læses rapporten af teamlederen for adoption og lederen af hele børne- og familieområdet.

Region 14 arbejder for øjeblikket med 8 adoptionsformidlende organisationer. Børnene fra Region 14 kommer fra tre børnehjem inden for området. Vi spurgte, om de biologiske mødre ikke har mulighed for at aflevere barnet direkte til børnehjemmet, hvilket kan have betydning for, at børnene bl.a. senere i livet har nogle oplysninger om deres oprindelige slægt. Region 14 mente ikke, at børnehjemmene kunne tage imod børnene på denne måde. De biologiske mødre afvises på børnehjemmene og henvises til at søge hjælp i familien. Såfremt man åbnede op for den mulighed var man bange for, at børnehjemmene ville blive helt oversvømmede med børn. Det er alene muligt at give barnet til bortadoption via domstolene. Det er endvidere først for relativt nylig, at det overhovedet er blevet tilladt at give sit barn til bortadoption. Dette er bl.a. baggrunden for det store antal hittebørn. Den legale fremgangsmåde indebærer, at de biologiske forældre ikke er anonyme, hvorfor man i Region 14 ikke mente, at man vil se mange bortadoptionssager ved domstolene. De biologiske mødres eneste mulighed er således at efterlade barnet på et offentligt sted uden for børnehjemmene.

Også i Region 14 udtrykte man bekymring over politiets eventuelle rolle i handel med børn. I Region 14 var man af den opfattelse, at politiet blev bestukket til at indlevere børn til bestemte børnehjem. Omfanget af problemet er ikke kendt. Region 14 ville inden for den næste måned afholde en workshop med bl.a. politiet om problemstillingen. Man mente, at det er vigtigt, at der etableres et samarbejde mellem de sociale myndigheder og politiet vedrørende dette. Der bør således ikke kunne anbringes børn på "uofficielle" børnehjem, der ikke er godkendte til at modtage børn.

For så vidt angår formidlingen til Danmark, efterlyste Region 14, at de danske adoptanter også er villige til at modtage større børn, således som spanierne og amerikanerne er det. Også i Region 14 er man meget forbeholdne over for enlige ansøgere. Der er således en frygt for, at hvis den enlige kvinde siden hen får en mand, vil han måske afvise barnet. Region 14 var af den opfattelse, at AC ikke skulle sende for mange sager fra enlige adoptanter. AC er i øvrigt den eneste organisation, som Region 14 samarbejder med, der formidler børn til enlige. Vi orienterede om det danske godkendelsessystem i relation til enlige.

Om tilsynet med børnehjemmene blev det oplyst, at man først og fremmest er meget bekymrede for det stigende antal unge over 18 år, som er nødt til at blive på børnehjemmene. Årsagen er, at disse unge mangler uddannelse, og derfor ikke har noget forsørgelsesgrundlag. Der er ingen andre tilbud til de unge. Region 14 har forsøgt at arrangere projekter for at dygtiggøre de unge med henblik på at skabe jobmuligheder for dem. Dette er imidlertid ikke lykkedes.

Samlet indtryk af myndighedsbesøgene

Såvel besøget i Justitsministeriet, MOLSA og Region 14 forløb tilfredsstillende. Myndighederne virkede åbne omkring måden at håndtere området på og engagerede i at gøre arbejdet bedst muligt. Det er vores indtryk, at man gjorde meget ud af at undersøge den økonomiske side af adoptionsarbejdet mellem organisationer og børnehjem, da der er en udbredt frygt for korrupsion på området. Det var ikke muligt at danne sig et nærmere indtryk af, hvor udbredt korrupsion er.

Sagsbehandlingen er meget hurtig, hvilket også afspejles i, at de etiopiske adoptivbørn tilbringer relativ kort tid på børnehjemmene forud for adoptionen, jf. nærmere nedenfor om gennemgangen af matchingsager vedrørende etiopiske adoptivbørn 2003.

Besøg på børnehjemmet Kebebe Tsehai

Vi blev vist rundt af lederen af børnehjemmet, Sofia Mota, som har været 2 år på institutionen. Børnehjemmet er beliggende i Addis Ababa i et boligområde. Børnehjemmet består af to bygninger og yderligere en bygning, som endnu ikke er taget i brug. Ved siden af

børnehjemmet ligger en børnehave/skole, hvor de lokale børn i området og børnene fra børnehjemmet går i.

Stue på Kebebe Tsehai

Der er plads til i alt 66 børn på institutionen, men for tiden er der kun 35 børn. Børnene er i alderen 0-9 år. Der er ansat i alt 58 medarbejdere, heraf 30 plejere ("nannies"), som arbejder i skift med 15 plejere i hvert skift. Plejerne har 8. klasses eksamen og et kursus i pleje af børn. Der er ansat en sygeplejerske. Børnene er fordelt på stuerne efter alder, men søskende holdes dog sammen. Der var relativt få børn på tidspunktet for vores besøg, idet de fleste børn var i børnehave eller skole. Der var kun et enkelt spædbarn på institutionen.

Det generelle billede er, at de 0-2 årige afleveres på børnehjemmet af politiet, fordi de er blevet forladt på et offentligt sted. Børnene over 2 år afleveres typisk af slægtninge eller naboer, hvis moderen er død. Børnehjemmet oplever aldrig, at børnene senere bliver hentet af enten forældrene eller slægtninge.

Sofia Mota bekræftede, at de biologiske mødre ikke kan aflevere barnet direkte til børnehjemmet, jf. ovenfor.

Sofia Mota gav udtryk for, at hun hele tiden skal minde Region 14 om, at hun har sendt papirer til regionen på et barn, der er egnet til bortadoption.

Børnehjemmet har i det hele taget betydelige problemer med at forbedre forholdene for børnene. Man har således ikke kunne ibrugtage en bygning opført for 2 år siden, da det kræver opsætning af et hegn. AC har indbetalt pengene til opførelsen af et sådant hegn, men børnehjemmet kan ikke få myndighederne til at frigive pengene. Hun mente, at myndighederne hele tiden er så optagede af mistanken om korrupsion, at alt går i stå.

Om det beskedne antal børn på børnehjemmet, oplyste Sofia Mota, at det skyldes, at politiet er begyndt at aflevere hittebørnene til private børnehjem. Hun mente, at det dels kunne skyldes, at børnene faktisk har bedre vilkår der, dels at politiet modtog penge for at aflevere børnene der.

Børnehjemmet har i alt bortadopteret 20 børn til Danmark.

Vi drøftede endvidere nogle konkrete helbredsmæssige forhold vedrørende et barn, som for tiden opholder sig på AC's transitbørnehjem. Barnet har bl.a. vanskeligheder med at bruge sin ene arm – om end han har gjort fremskridt – og er formodentlig døv. AC har hidtil ikke kunne finde ud af baggrunden for de pågældende handicaps hos barnet. Det kom imidlertid frem under drøftelserne på børnehjemmet, at det pågældende barn havde haft meningitis, hvilket børnehjemmet ikke havde oplyst AC om. Meningitisen er sandsynligvis årsagen til barnets handicaps.

Af det generelle billede af matchingsagerne – nærmere herom neden for – fremgår det, at børnehjemmene ikke udarbejder skriftlige beskrivelser af barnets fysiske og psykosociale udvikling. Der følger således ikke en rapport med om barnet, der beskriver dets udvikling, sygdomsperioder etc. Den konkrete sag understregede behovet for, at der udarbejdes sådanne beskrivelser.

Besøg på børnehjemmet Kechene

Vi blev vist rundt på børnehjemmet af lederen ms. Genet, der er uddannet sociolog. Hun har været leder af børnehjemmet i 3 år. Børnehjemmet er beliggende i et boligområde og består af flere bygninger.

Der opholder sig for tiden 199 piger på børnehjemmet i alderen 0-28 år. 115 af pigerne er over 15 år gamle, mens 41 af dem er i alderen 7 – 15 år. Der er 33 børn under 7 år. 170 af børnene går i lokale folkeskoler uden for institutionen.

Der er inden for det sidste år blevet bortadopteret ca. 12 børn. De var alle hittebørn, der var blevet forladt inden, de var 4 måneder gamle. Der er typisk tale om børn fra HIV- familier, der er blevet efterladt på gaden. Børnehjemmet har ikke økonomiske ressourcer til at teste disse børn, hvorfor børnene først testes, når de kommer til AC's transitbørnehjem. Hovedparten af de bortadopterede børn er blevet formidlet af AC.

Personalet består af plejere, administrative medarbejdere, en "health officer" (ikke sygeplejeuddannet). Det blev oplyst, at der ikke kommer læger på børnehjemmet. Lederen gav udtryk for, at der var mangel på personale. En plejer tjener ca. 250-300 birr om måneden. Plejepersonalet arbejder i 2 holdskift fra kl. 08.00-16.00 og igen fra 16.00-08.00.

De økonomiske ressourcer er yderst begrænsede. Der er således et budget på 5 birr (ca. 4 kr.) per barn om dagen, som skal dække såvel udgifter til mad og personale. Der er et budget på i alt 1500 birr (ca. 1200 kr.) om året til medicinudgifter. Lederen gav udtryk for, at manglen på økonomiske ressourcer bevirker, at børnene ikke får en alsidig kost, og at de bygningsmæssige forhold er meget dårlige. Således er der eksempelvis ikke tilstrækkeligt med sanitære forhold.

Om baggrunden for, at der også opholder sig unge over 18 år på børnehjemmet, blev det oplyst, at pigerne efter afslutningen af folkeskole ikke får nogen uddannelse eller anden træning, hvorfor de ikke har mulighed for at forsørge sig selv.

Også dette børnehjem har haft en nedgang i antallet af indleverede hittebørn, der kan bortadopteret.

Det var under vores besøg tydeligt, at lederen af børnehjemmet var meget nedtrykt og opgivende i forhold til de dårlige opvækstbetingelser, børnene har på institutionen, herunder ikke mindst for de store pigers vedkommende, hvor udsigten til at skabe et liv uden for institutionen synes vanskelig.

Samlet indtryk af de offentlige børnehjem

De fysiske forhold på børnehjemmene Kebe Tsehai og Kechene er dårlige, og de personalemæssige ressourcer er begrænsede. Dette har betydning for børnenes fysiske og psykiske trivsel på institutionerne. Forholdene er imidlertid af en karakter, som det må forventes i et meget fattigt land. Adoptivbørnene opholder sig i almindelighed kort tid på børnehjemmene forud for, at de anbringes på AC's transitbørnehjem. De dårlige forhold på børnehjemmene gør, at det virker hensigtsmæssigt at overføre adoptivbørnene til AC's transitbørnehjem, selv om det indebærer, at børnene herved får et ekstra skift forud for adoptionen, og i den forbindelse forlader de lokale børnehjem, før en adoption formelt er aftalt. På AC's transitbørnehjem sikres det, at børnene får de fornødne lægecheck, den fornødne lægelige behandling og ikke mindst bedre ernæringsmæssige betingelser.

Besøg på Missionaries of Charity's børnehjem for handicappede børn i Addis Ababa

Missionaries of Charity (MOC) er en katolsk organisation under Mother Theresa ordenen. Organisationen har 15 institutioner i hele Etiopien og har eksisteret i 30 år. Organisationen har i alt 800 børn.

Delegationen mødtes med søster Luciana, som er leder af børneafdelingen på institutionen og fra Bangladesh.

På institutionen opholder der sig 150 handicappede børn og 50 børn med henblik på adoption. Børnene er forældreløse eller hittebørn. Nogle af de forældreløse børn er kommet til institutionen med deres mor, som herefter er død. Søster Luciana oplyste, at institutionen som udgangspunkt aldrig afviser personer, der kommer for at modtage medicinsk behandling. Uden for institutionens port bemærkede vi således også, hvorledes folk sad i kø for at komme ind. Man afviser imidlertid biologiske mødre, der ønsker at bortadoptere deres børn. De biologiske mødre henvises altid til selv at tage sig af deres barn. Vi påpegede det u hensigtsmæssige i, at børnene herefter blot efterlades et eller andet sted, hvorved man mister muligheden for at få oplysninger om barnets baggrund. Søster Luiciana mente, at hvis man tillod de biologiske mødre at aflevere barnet direkte til institutionen, ville man modtage alt for mange børn.

Institutionen har i alt ca. 20-25 medarbejdere, heraf en del frivillig udenlandsk arbejdskraft (bl.a. fra Lions Club i Danmark). Herudover arbejder der 2 fysioterapeuter, ligesom børnene lejlighedsvis tilses af en psykolog og en børnelæge/læge.

Ved rundvisningen på børnehjemmet så vi børn med alvorlige fysiske og psykiske handicaps, Adoptivbørnene opholdt sig på en særskilt del af institutionen, hvor der var flere soverum og et fælles opholdslokale. Nogle af børnene var tydeligt mentalt retarderede, og vi så en pige med rygmærvsbrok. Under vores besøg passede to frivillige medarbejdere ca. 20-25 børn i 1 – 2 års alderen. Børnene sad på en madras på gulvet. De frivillige sad med enkelte børn på skødet. Børnene måtte ikke bevæge sig udenfor madrassen, og blev trukket ind igen, hvis de forsøgte at bevæge sig. Der var forholdsvis pænt og rent på institutionen men de fysiske rammer var små, og de personalemæssige ressourcer rakte slet ikke til antallet af børn.

MOC modtager af principielle grunde ingen økonomisk støtte fra AC, som ved flere lejligheder har tilbudt at støtte institutionen. Søster Luciana oplyste, at hun ikke vidste hvorfor man ikke modtog denne hjælp. Hun oplyste, at MOC er meget bange for korruption, og man derfor ikke modtager nogen form for hjælp. Hun henviste i øvrigt til søster Benedicte, som er øverste chef for alle MOC institutioner. Det var ikke muligt at få oplyst, hvorledes institutionen finansieres. Vi formoder, at det er katolske donationer, der finansierer denne og andre MOC institutioner.

I sommeren 2004 besluttede MOC, at de børn de formidler, fremover skal blive på deres institutioner, indtil de bliver hentet af forældrene. Dette gælder børn fra alle deres institutioner. Vi spurgte, hvad anledningen til denne ændring er, idet vi fra dansk side gerne ser, at børnene overføres til AC transitbørnehjem, da ressourcerne er større her. Søster Luiciana forstod godt vores holdning, men henviste til at søster Benedicte har indført denne praksis efter, at MOC havde konstateret, at børnene ind i mellem opholdt sig i flere måneder/år på transitbørnehjemmene. Der var ikke tale om et konkret problem i forhold til AC's transitbørnehjem, men MOC fastholder, at den ændrede praksis gælder for alle transitbørnehjem. Vi bad søster Luiciana videregive vores holdning til søster Benedicte og understrege over for hende, at vi er enige i, at børnene alene skal opholde sig i kort tid på transitbørnehjemmene for ud for, at børnene bliver bortadopteret.

Besøg hos AC børnelæge dr. Zoya Petrovna

Dr. Zoya Petrovna, som udfærdiger alle lægeerklæringer på de børn, som AC formidler, havde sin klinik lige i nærheden af MOC børnehjem for handicappede, hvorfor vi – selv om det ikke var planlagt – aflagde hende et besøg. Dr. Zoya Petrovna er af russisk oprindelse og har arbejdet for AC i 4-5 år.

Hun oplyste, at hun ser børnene et antal gange for ud for bortadoptionen. Hver konsultation er af 10-15 minutters varighed. Antallet af konsultationer afhænger af behovene hos det enkelte barn. Hun supplerer sine undersøgelser med de oplysninger hun får fra AC's plejepersonale. Hun er således ikke i besiddelse af hospitalsoplysninger eller beskrivelser fra børnehjemmene om barnets trivsel forud for anbringelsen på AC's transitbørnehjem, og hun oplyste, at det generelt ikke var muligt at få oplysninger fra børns hospitalsindlæggelser, da der ikke findes organiserede journaler. Hun fandt, at det var meget vanskeligt at vurdere børnenes mentale udvikling på baggrund af sine relativt korte observationer af børnene.

Besøg på Missionaries of Charity's børnehjem for hiv-smittede børn i Addis Ababa

Foruden MOC's børnehjem for handicappede børn modtager AC også et antal børn fra MOC's børnehjem for hiv-smittede børn (de børn, der testes negative for hiv).

*Missionaries of Charity's
børnehjem for hiv-
smittede børn i Addis
Ababa*

Delegationen mødtes med søster Anne Marie, som er uddannet læge. Børnehjemmet ledes af søster Mercy, som vi kort hilste på.

Børnehjemmet er beliggende på et stort lukket område med nyere og ældre bygninger. Børnene kommer – på grund af deres hiv-smitte – aldrig uden for området. Børnehjemmet har således også sin egen skole, hvor børnene undervises fra 1. – 4. klassetrin. Vi fik ikke oplyst antallet af medarbejdere, men umiddelbart så de personalemæssige ressourcer ud til at være beskedne. Som på MOC børnehjemmet for handicappede var der også på hiv-børnehjemmet en del udenlandske frivillige medhjælpere.

Der er for tiden 310 børn på børnehjemmet i alderen 0-17 år. Børnehjemmet afviser ingen. Der er endvidere et mindre antal hiv-syge mødre, som opholder sig på hjemmet sammen med deres børn. De bor i et hus for sig selv, adskilt fra afdelingerne med børnene. Inden for det sidste år er 22 børn døde, mens 30 er blevet testet hiv-negative. De hiv-negative børn, som er forældreløse eller hittebørn, bliver bortadopteret. For tiden var ca. 10 børn så syge, at de forventedes at dø inden for kort tid. Disse børn boede på et særskilt afsnit på børnehjemmet.

Søster Anne-Marie oplyste, at man ikke lægger skjul på over for børnene, at de har en alvorlig sygdom. Børnene får bl.a. at vide, at de har ”andet blod” end andre mennesker. Det er ikke muligt at give børnene hiv-behandling. Børnehjemmet har penge til at købe medicin, men manglen på medicin i Etiopien gør, at den er umulig at fremskaffe. Lejlighedsvis

er det muligt at købe medicinen, men for at børnene ikke skal udvikle resistens over for medicinen, er det vigtigt, at behandlingen foregår kontinuerligt. Behandling påbegyndes kun, hvis man har medicin til 3 måneder, så der er tid til at fremskaffe yderligere medicin. Søster Anne-Marie mente, at børn, som er glade og mentalt robuste overlever, mens de deprimerede børn dør. Søstrene lægger stor vægt på at indgive børnene håb, hvilket også er en del af deres tro.

Det fremgik, at man lægger vægt på at give børnene en ernæringsrigtig kost, for så vidt muligt at styrke børnenes immunforsvar (resistensfremmende behandling). Børnene får bl.a. to gange dagligt en speciel Aloe Vera juice.

Samlet indtryk af MOC børnehjemmene

De fysiske forhold på MOC børnehjemmene virkede en anelse bedre end de dårlige forhold vi så på de offentlige børnehjem. Der syntes at være bedre plads, bedre stemning og mere rent end på MOC børnehjemmene, og specielt sås de lidt større børn at være optaget af fælles lege med voksne. Spædbørnene kom dog ikke ud af deres senge/deres afdeling, og de opholdt sig på store sovesale med meget begrænset omsorg for det enkelte barn. Fysisk afstraffelse indgik i opdragelsen af børnene under bordbønnen. På trods af de rimelige forhold for de lidt større børn er forholdene samlet set ikke er egnede til at danne rammen om en opvækst/længere ophold for et barn. Som på de offentlige børnehjem var de personalemæssige ressourcer også her begrænsede. Forholdene er samlet set af en karakter, som det må forventes i et meget fattigt land.

I forhold til MOC børnehjemmene er det bekymrende, at børnene ikke, som børnene fra de offentlige børnehjem, har mulighed for at komme på AC's transitbørnehjem, når det er besluttet, at barnet skal bortadopteres til en dansk familie. Vi påpegede på vores besøg på MOC børnehjemmene det uhensigtsmæssige i denne beslutning, og det fremgik, at AC ved flere lejligheder har rejst problemstillingen over for MOC, herunder søster Benedicte, som er overordnet ansvarlig for alle MOC's institutioner. Vi redegjorde nøje for de danske myndigheders tilsyn med AC, og understregede i den forbindelse, at vi har samme interesse som MOC i, at der ikke er uregelmæssigheder. Søster Luisiana på børnehjemmet for de handicappede tilkendegav, at børnene kunne komme på AC's transitbørnehjem ca. 3-4 uger før hjemtagelsen. Det virkede, som om der var en åbning her.

Besøg i øvrigt

Delegationen besøgte desuden to projekter støttet af både Danida og AC (som har en særskilt projektafdeling). Der var her tale om besøg, som ligger uden for vores tilsynsvirksomhed med AC. Besøgene var imidlertid med til at give os et positivt indtryk af AC's samlede virksomhed i Etiopien. Vi besøgte således Mekanissa Deaf School (døveskole), IFSO (et familierådgivningsprojekt) og Abebech Gobena projekt i Ambo (et familierådgivningsprojekt). Der henvises til vedlagte bilag 5 og 6, hvor der er en nærmere beskrivelse af projekterne.

Samlet indtryk og anbefalinger

Nævnet har med tilfredshed noteret sig, at det etiopiske adoptionssystem bygger på to hovedprincipper inden for international adoption, nemlig at adoption skal være til barnets bedste, og at adoption kun sker, hvis barnet ikke har mulighed for at blive opfosteret i Etiopien (subsidiaritetsprincippet).

Vi har endvidere noteret os, at de etiopiske myndigheder har fokus på og kontrol med de økonomiske forhold hos de formidlende organisationer. Vi finder samlet set, at adoptionssystemet i Etiopien virker tilfredsstillende, om end der er nogle konkrete svagheder i systemet i forbindelse med anbringelsen af hittebørn, jf. som nævnt oven for om politiets rolle. Det stigende antal børn til bortadoption sammenholdt med det stigende antal organisationer, der godkendes til adoptionsformidling, bevirker, at de etiopiske myndigheder bør forholde sig til politiets rolle i denne henseende. Det virkede som sagt, som om at myndigheder og børnehjem var meget optagede af denne problemstilling, men det er vanskeligt for os på baggrund af vores besøg at vurdere, hvilke konkrete initiativer man vil tage fra myndighedernes side. Det er vores vurdering, at politiets aflevering af hittebørn til private institutioner kan bevirke, at antallet af adoptivbørn til danske familier vil falde fremover.

Med hensyn til AC's børnehjem finder vi det hensigtsmæssigt, at AC har et transitbørnehjem i Addis Ababa. Om end der altid bør udvises tilbageholdenhed med at give adoptivbørn et ekstra skift, finder vi, at forholdene er så markant bedre på AC's børnehjem, at et skift er til gavn for barnet. Vi finder, at AC's samarbejde med de pågældende børnehjem bør udbygges således, at AC efterspørger flere oplysninger fra børnehjemmene om barnets

baggrund, trivsel, udvikling etc. Ved matchingen af etiopiske børn foreligger der ingen oplysninger fra barnets første ophold på de offentlige eller MOC børnehjemmene. Vi finder, at AC skal udfærdige en – måske ganske kortfattet – skriftlig redegørelse, hvor der specifikt nævnes, hvilke oplysninger AC har fået fra børnehjemmene, og hvilke man har efterspurgt, men ikke kunnet få svar på. Vi finder, at det vil kunne være med til at sikre grundlaget for den helbredsmæssige vurdering af barnet, ligesom barnet vil få mulighed for at få kendskab til nogle detaljer omkring adoptionen, som barnet måske vil finde nyttige og rare at have senere i livet. Sidstnævnte har særlig betydning, når henses til, at de fleste adoptivbørn fra Etiopien er hittebørn, og derfor ikke har nogle omlysninger om deres baggrund.

Forholdene på de kommunale institutioner og på MOC institutionerne afspejlede den ekstreme fattigdom i landet som helhed. Den fysiske og psykiske omsorg for børnene var meget begrænset. I forhold til denne problematik er det positivt, at man fra myndighedernes side søger at bortadoptere børnene så tidligt som muligt, idet institutionsbørn i Etiopien har meget vanskelige og belastende opvækstvilkår.

Bilag

1. Program for rejsen
2. Landefakta om Etiopien
3. Etiopien orientering
4. De danske myndigheders godkendelse af udenlandsk kontaktsted
5. Samarbejdsaftale med de etiopiske myndigheder (MOLSA)
6. Autorisation fra det etiopiske Justitsministerium
7. Kontrakt vedrørende AC's børnehjem i Addis Ababa
8. Den etiopiske "Family code" fra 2000
9. MOLSA's administrative forskrifter vedrørende adoption 2002
10. Papir vedrørende etiopiske adoptioner fra 1999
11. Erik Arthur Andersens rejserapport, februar 2003
12. Beskrivelse af døveprojektet – Mekanisa
13. Beskrivelse af IFSO projektet - familierådgivning